

UN INSTRUMENT MODERN DE PROMOVARE A NORMELOR LIMBII LITERARE: *GHIDUL ELECTRONIC INTERACTIV DE EXPRIMARE CORECTĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ*

Inga DRUȚĂ

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Elena VARZARI

Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere

Lidia VIERU, Mariana VLAS

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Rezumat: În prezent, conținutul digital devine tot mai important, iar publicul caută tot mai frecvent resurse electronice. *Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă în limba română* – o primă realizare în domeniu – este un instrument valoros și accesibil tuturor, contribuind la perfecționarea exprimării în limba română a beneficiarilor proiectului. Caracterul interactiv al aplicației facilitează învățarea activă a formelor și construcțiilor corecte în limba română.

Cuvinte-cheie: *limba română literară, normele limbii române literare, informatizarea limbii române, ghid de exprimare corectă, interactivitate.*

Abstract: Today, digital content is becoming increasingly important, and the public is frequently looking for electronic resources. *The interactive electronic guide to correct expression in Romanian* – a first achievement in the field – is a valuable and accessible tool for all, contributing to the improvement of the Romanian language of the beneficiaries of the project. The interactive character of the application facilitates the active learning of the right forms and constructions in Romanian.

Keywords: *Romanian literary language, norms of Romanian literary language, informatization of Romanian, guide to correct expression, interactivity.*

Tehnologia limbajului impune metodologii specifice de cercetare, dezvoltare sau adaptare a resurselor lingvistice fundamentale cum ar fi dicționarele, tezaurele, corpusurile și gramaticile computerizate. În funcție de resursele lingvistice disponibile, de volumul și calitatea lor, se poate vorbi despre nivelul de tehnologizare al unei limbi naturale, aflat în corespondență directă cu statutul de *limbă de circulație electronică*. Conceptul de „limbă de circulație electronică”, pe lângă semnificația lui directă, are profunde implicații culturale, sociale și economice, presupunând dreptul fiecărui cetățean de a avea acces în propria limbă la cunoștințele, informațiile și serviciile ciberspățiului [1, 14-15].

Dimensiunea prezenței electronice în web a unei limbi a devenit o măsură a utilizării ei: o limbă este cu atât mai importantă, cu cât este mai răspândită în mediile electronice, de aceea preocupările de a crea resurse lingvistice electronice și cele de dezvoltare a tehnologiei de prelucrare a limbii sunt extrem de active azi în cadrul fiecărei comunități lingvistice [2].

În opinia acad. Mihai Drăgănescu, în societatea cunoașterii doi vectori, strâns legați între ei, unul tehnologic – cartea electronică – și altul funcțional – învățământul electronic – sunt chemați să joace un rol important [3, 449].

E-învățământul este astăzi în plină dezvoltare. Elevii și studenții consideră învățarea electronică – descărcarea notelor de curs prin internet, corespondența prin e-mail cu profesorii, testarea prin răspunsuri date pe calculator – o activitate agreabilă și eficientă. În plus, e-învățământul oferă cele mai bune perspective pentru învățarea continuă, pe durata întregii vieți [3, 454].

În această arie de preocupări se înscrie *Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă în limba română* (www.logodava.org), proiect realizat de o echipă de cercetători din Republica Moldova cu sprijinul Ministerului pentru Românii de Pretutindeni (perioada de finanțare: 1 iulie – 30 noiembrie 2018). Proiectul se încadrează în programul pentru educație „Nicolae Iorga”.

În Republica Moldova, dezvoltarea tehnologiilor lingvistice și informatizarea limbii române se află abia la început de cale, de aceea crearea unor aplicații informatice pentru perfecționarea exprimării în limba română este mai mult decât bine-venită. Necesitatea proiectului este determinată de nivelul insuficient de cunoaștere a limbii române de către vorbitorii din Republica Moldova, dar și din alte comunități. *Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă* este un instrument valoros și accesibil tuturor, contribuind la perfecționarea exprimării în limba română a beneficiarilor proiectului. Caracterul interactiv al aplicației facilitează învățarea activă a formelor și construcțiilor corecte în limba română.

În Republica Moldova și în România, există lucrări de cultivare a limbii în varianta print, foarte utile, însă fără interactivitate. În condițiile actuale, în care conținutul digital devine tot mai important, publicul caută tot mai frecvent resurse electronice. Pe internet există diverse aplicații privind învățarea limbii române, însă acestea au ca public-țintă comunitățile aloglote, sunt proiectate pentru învățarea românei ca limbă străină, nu ca limbă maternă. Un ghid electronic interactiv, prin intermediul căruia utilizatorii își vor putea exersa abilitățile de exprimare corectă în limba română, este o primă realizare în domeniu.

Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă în limba română este conceput pe module: ortografie, morfologie, sintaxă, lexic și semantică, punctuație și diverse.

Logodava Quiz

GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR

- Ortografie
- Morfologie
- Sintaxă
- Lexic și semantică
- Punctuație
- Diverse

Logodava Quiz

Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă este un instrument valoros și accesibil tuturor, care va contribui la perfecționarea exprimării în limba română a beneficiarilor proiectului. Caracterul interactiv al ghidului va asigura învățarea activă a formelor și construcțiilor corecte în limba română de către utilizatori.

„Răspândirea și vechimea în uz, persistența unor greșeli nu pot constitui o scuză pentru a le accepta.” (Mihail Avram)

© Asociația Oblească LOGODAVA
 Autori:
 Inga Dreșă, doctor habilitat în Biologie
 Elena Văntâr, doctor în Biologie
 Lidia Vîșni, cercetător științific
 Mariana Vîșni, cercetător științific

Programatori:
 © Institutul de Matematică și Informatică „Ștefan cel Mare”
 Școala Colegiului de Științe și Informatică „Ștefan cel Mare”

Svețelana Cojocaru, doctor habilitat, profesor cercetător,
 membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei
 Tudor Bombu, doctorand
 Ion Doștan, masterand

Sugestia

Contacte: mun. Chișinău, Republica Moldova
 tel./fax: (+373) 022 29 87 34
 E-mail: logodava@gmail.com

MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PREȚUTINDENI

Proiect finanțat de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni.
 Perioada de finanțare: 1 iulie - 30 noiembrie 2018.

Fiecare modul conține exerciții de identificare/selectare a formelor și construcțiilor corecte, însoțite de comentarii, în care se explică succint normele corespunzătoare ale limbii române. De exemplu: „Echipa *a acces* în finală./ Echipa *a ajuns* în finală.” (comentariu: verbul *a accede* nu se folosește la timpuri trecute și la moduri impersonale).

Logodava Quiz

GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR

- Ortografie
- Morfologie
- Substantivul
- Articolul
- Adjectivul
- Numeralul
- Pronumele
- Verbul
- Adverbul
- Prepoziția și locuțiunile prepoziționale
- Conjuncția
- Sintaxă
- Lexic și semantică
- Punctuație
- Diverse

Verbul

Exercițiul 1. Gerunziul găsiți

Exercițiul 2. Forme verbale găsiți

Exercițiul 3. Forme verbale găsiți

Exercițiul 4. Forma negativă de imperativ găsiți

Exercițiul 5. Forme verbale selectați din clasă

Exercițiul 6. Cu sufix sau fără? selectați din clasă

Exercițiul 7. Mai-mult-ca-perfectul selectați din clasă

Exercițiul 8. Forme verbale selectați din clasă

Exercițiul 9. Forma negativă de gerunziu găsiți

Exercițiul 10. Reflexiv sau nu? selectați din clasă

Exercițiul 11. Modul impersonal selectați din clasă

Exercițiul 12. Modul conjunctiv selectați din clasă

Exercițiul 13. Modul conjunctiv selectați din clasă

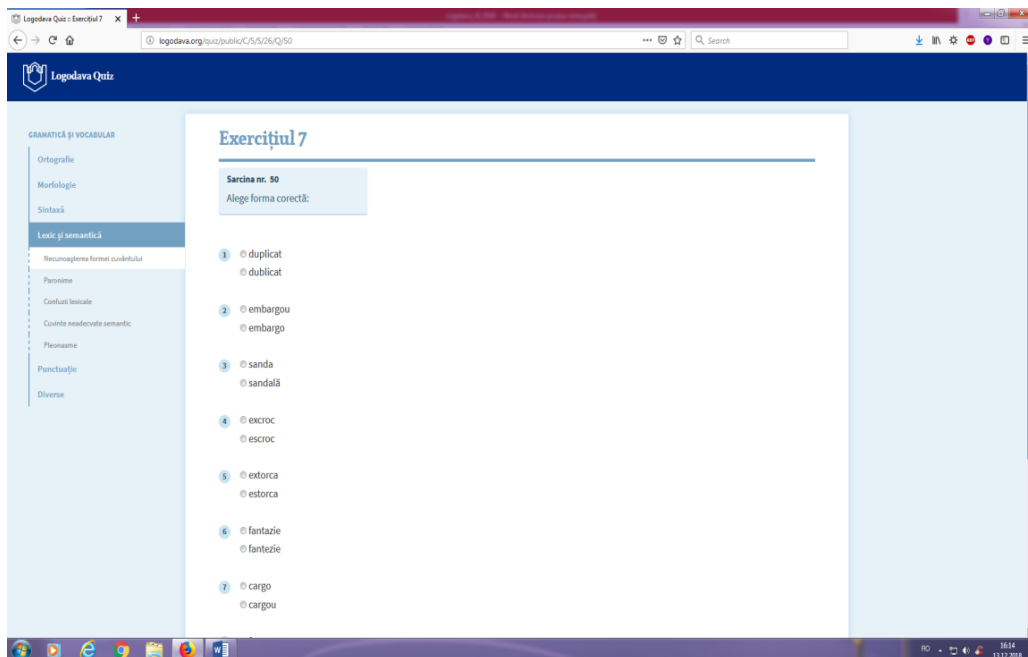
Exercițiul 14. Modul conjunctiv găsiți

Exercițiul 15. Cu sufix sau fără? selectați din clasă

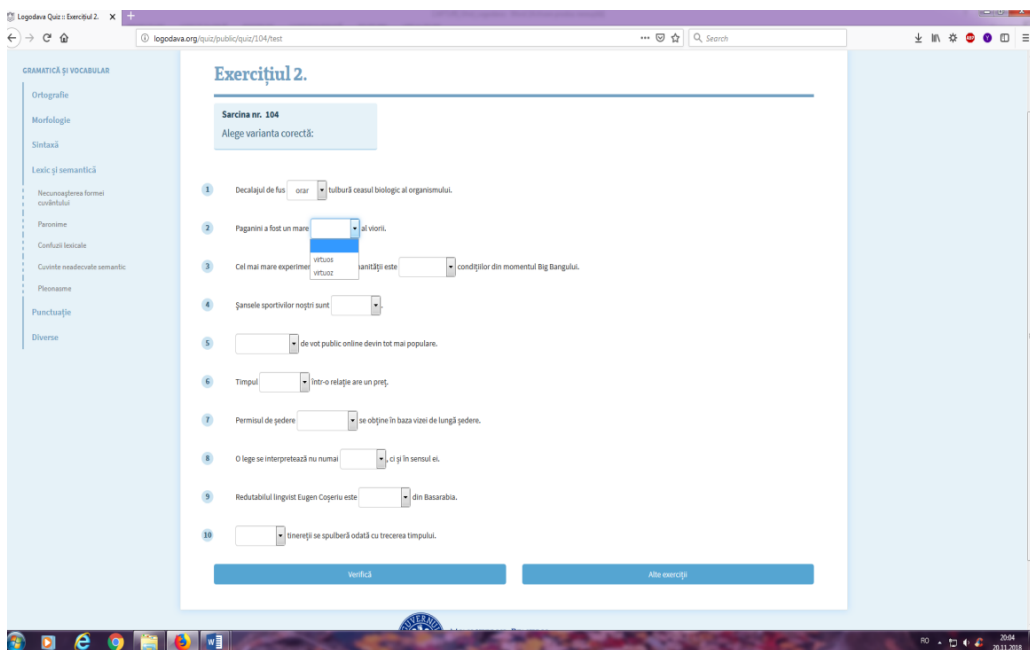
Exercițiul 16. Forme verbale găsiți

Ghidul conține atât greșeli de exprimare frecvente în Republica Moldova, cât și în România. Exercițiile sunt de mai multe tipuri:

- *grilă* (utilizatorul trebuie să bifeze varianta corectă);

- *selectare din căsuță* (utilizatorul alege forma sau construcția pe care o consideră corectă dintr-o casetă);

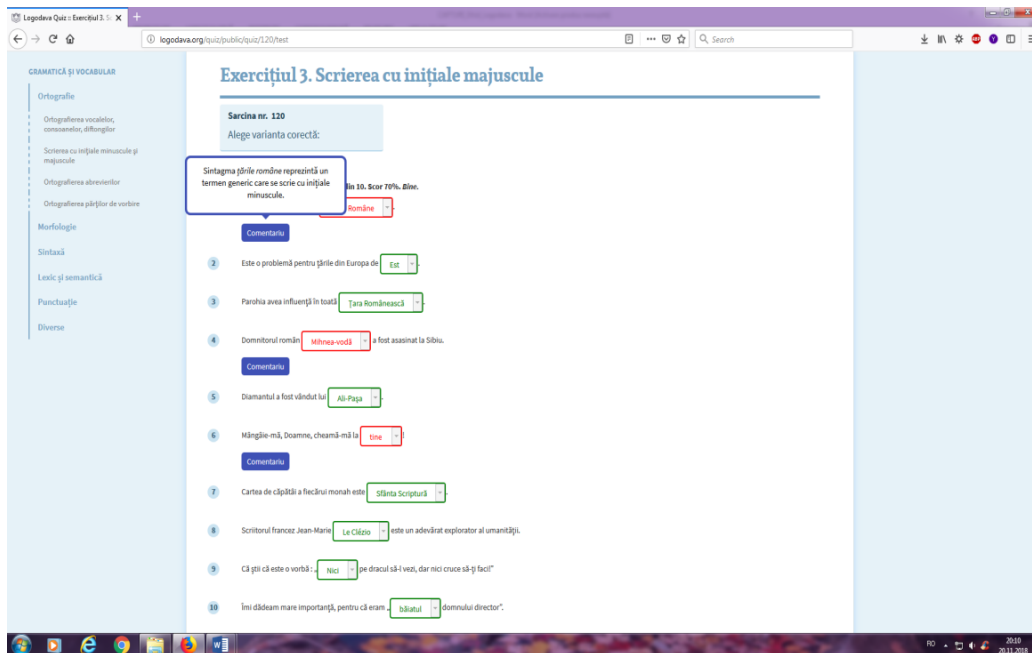
- *scriere în căsuță* (utilizatorul trebuie să scrie în casete ceea ce i se cere, de exemplu, pluralul unor substantive);

The screenshot shows a web browser window with the URL logodava.org/quiz/public/quiz/150/test. The page title is "Exercițiul 10. Pluralul substantivelor". On the left, there is a navigation menu under "GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR" with categories like Ortografie, Morfologie, and Sintaxă. The main content area contains a "Sarcină nr. 100" and a list of 10 items, each with a blank space for the plural form of a noun. For example, item 1 is "Sala de _____ au colorat sacul Timpanari. (omul)". At the bottom, there are "Verifică" and "Alte exerciții" buttons. The footer includes the logo of the "MINISTERUL PENTRU ROMÂNIA DE PRETUTINDENI" and the text "Proiect finanțat de Ministerul pentru Relații de Proximități, Portofoliu de Investiții 2.1.1.1.1 - 10 noiembrie 2018".

- *text* (utilizatorul trebuie să corecteze singur unele greșeli de ortografie sau de punctuație).

The screenshot shows a web browser window with the URL logodava.org/quiz/public/C/L/S/23/Q/167. The page title is "Exercițiul 12. Ortograme". The left navigation menu is similar to the previous screenshot. The main content area contains a "Sarcină nr. 167" and a text passage with several misspelled words. The passage reads: "De nu sar fi înduplecat, lupul nu iar fi mîncat! și biata mamă nu gîle de astă mare urgie cea venit pe capul ei! Și bocește el și bocește până Ț-i apucă leșin! Dar ce era să le facă? Vîna nu era a lui, ce au căutat pe nas lea dat. (...) Apoi, dacă iar fi luat Dumnezeu, ce țiar fi (...) Oare nu cumva nenea Martin a dat pe la dumneața pe acasă? Că mi-aduc aminte ca acu că i-am întîlnit odată prin zmeuri; și mia spus că dacă-i vrea dumneața să-i dai un băiet, să-i învețe jococăria. (...) Acum scoate ce-ai mîncat! Cu capra țai pus în cărd? Capra țai venit de hac! (...) Mă reg, scoatemă cămi arde trîna-n mine! (Ion Creangă)". At the bottom, there are "Verifică" and "Alte exerciții" buttons.

Fiecare exercițiu este urmat de butonul „Verifică”. După acționarea acestui buton, răspunsurile corecte se colorează în verde, iar cele greșite – în roșu:

În vederea realizării aplicației, echipa de proiect a desfășurat următoarele acțiuni: elaborarea conceptului *Ghidului electronic interactiv de exprimare corectă în limba română*; selectarea celor mai valoroase surse (ghiduri de exprimare corectă, dicționare de greșeli ale limbii, studii de cultivare a limbii); selectarea celor mai frecvente greșeli de exprimare pentru fiecare modul; crearea aplicației informatice; stocarea faptelor de limbă și a comentariilor în aplicație; testarea și optimizarea aplicației; lansarea aplicației pe internet.

Aplicația web a fost creată de un grup de informaticieni de la Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”: Svetlana Cojocaru, doctor habilitat, profesor cercetător, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei; Tudor Bumbu, doctorand, și Ion Bostan, masterand.

Ghidul electronic interactiv de exprimare corectă în limba română va fi completat și actualizat în permanență prin cooperare cu specialiștii în domeniu din Republica Moldova, România ș.a., care elaborează produse similare, și prin comunicarea cu utilizatorii.

BIBLIOGRAFIE:

1. TUFÎȘ D., FILIP F. Gh. (coordonatori). *Limba română în Societatea Informațională – Societatea Cunoașterii*. București: Editura Expert, 2002.

2. CRISTEA D. Resurse lingvistice și tehnologiile limbajului natural. Cazul limbii române. Disponibil: <https://profs.info.uaic.ro/~dcristea/papers/cristea-prelegeri.pdf> (accesat la 11.03.2019).
3. DRĂGĂNESCU M. Asupra a doi vectori funcționali ai Societății Cunoașterii: Managementul Cunoașterii și Învățarea Electronică. Cultura și Societatea Cunoașterii. In: TUFIS, Dan, FILIP, Florin Gh. (coordonatori). Limba română în Societatea Informațională – Societatea Cunoașterii. București: Editura Expert, 2002.